

Сумська обласна державна адміністрація
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

пр. Свободи, 38, м. Суми, 40016, тел./факс (0542)36 10 97, тел. 63 51 00
E-mail: osvita@sm.gov.ua Web: www.osvita.sm.gov.ua Код ЄДРПОУ 39399524

06.01.2025 № 08-13/111

На № _____ від _____

**Керівникам органів управління
освітою**

**Директорам закладів загальної
середньої освіти із пансіоном у
структурі**

**Про використання електрон-
ного антибулінгового засто-
сунку**

Діти, які переживають збройний конфлікт, часто зазнають високого рівня стресу, тривоги та страху. Ці фактори нерідко провокують агресивну поведінку, яка стає своєрідним способом вираження накопичених емоцій. Такі прояви можуть призводити до конфліктів у взаєминах з однолітками, що, у свою чергу, сприяє поширенню булінгу.

З метою виявлення рівня поширеності булінгу серед школярів, його видів і причин, а також змін після початку повномасштабного вторгнення росії в листопаді 2023 – січні 2024 роках було проведено загальнонаціональне репрезентативне дослідження «Булінг та толерантність у закладах освіти після 24 лютого 2022 року». Дослідженням було охоплено 5 576 учнів 5 – 9 класів (віком 10–14 років) з усіх регіонів України, крім тимчасово окупованих територій.

За результатами дослідження, 51,3% опитаних учнів зазначили, що коли-небудь стикалися з булінгом: 55,9% дівчат і 46,2% хлопців. З початку повномасштабного вторгнення 24,7% учнів стали мішенями булінгу.

Як зазначили опитані, основними причинами для булінгу були:

зовнішність (28,7%). Дівчата частіше, ніж хлопці заявляли про булінг на цій підставі: 35,2% проти 26,9%;

особливості поведінки – надто активна, сором'язлива чи нерішуча, надто несхожа на інших тощо (22,6%);

світогляд, відмінний від думки інших (21,5%);

уподобання чи хобі (18,7%);

мовна ознака: 8,3% для російської мови та 6,9% для української мови.

Частина опитаних (14,7%) стикалася з ситуаціями, коли до булінгу були залучені батьки однокласників (наприклад, хтось з батьків публічно висловлюється образливо про дитину або закликав її бойкотувати).

Викликає занепокоєння той факт, що в ряді випадків учителі або інші дорослі зі школи, які були свідками цькування, не зробили нічого (на це вказали 19,6%).

Поряд з тим, у ситуації цькування більше половини постраждалих (59,4%) зверталися за допомогою, найчастіше – до батьків та вчителів. При цьому дівчата частіше зверталися по допомогу, ніж хлопці: 62,4% проти 55,8%. У той же час зі збільшенням віку опитаних зменшується частота звернень щодо допомоги. Серед учнів 5 класів за допомогою зверталися 68,1%, серед 9 класів цей показник скорочується до 47,9%.

За результатами цих звернень були виклики до школи батьків і кривдника, і постраждалого (12,4% випадків); в 14,7% випадків — викликали або батьків кривдника, або батьків постраждалого.

Найефективнішим методом виявилось залучення практичного психолога закладу освіти (68,4% випадків припинення або послаблення булінгу). Водночас найліпші результати під час роботи з булінгом має поєднання різних методів одночасно.

Слід зауважити, що булінг – це не просто сварка чи конфлікт, а повторювані дії, які завдають болю, принижують гідність іншої людини та залишають негативний слід на все життя.

З огляду на це, у жовтні 2024 року Міністерство освіти і науки України запустило новий інструмент на сайті АІКОМ, який дозволяє учнівству й батькам швидко повідомити про випадки булінгу (<https://aikom.iea.gov.ua/bullying/help>).

Наголошуємо, що QR-код застосунку, анімаційне відео «Як повідомити про булінг?» <https://www.youtube.com/watch?v=kOFBBZWosNA> мають бути розміщені на сайті закладу, в учнівських та батьківських групах, створених у соціальних мережах.

З метою інформування педагогічної спільноти щодо повідомлення про факт булінгу в грудні 2024 року Міністерством освіти і науки України спільно з Національною поліцією України проведено конференцію «Швидке повідомлення про булінг» (<https://www.youtube.com/live/n5cebWbM31A>), де було представлено алгоритм реагування адміністрації закладу освіти на заяву, надану в АІКОМ.

Надаємо покроковий перелік дій керівника закладу освіти з метою своєчасного реагування на булінг за допомогою системи АІКОМ:

1. Обрати на платформі АІКОМ розділ «Заяви про булінг».
2. Переглянути, чи є там нові заяви.

Якщо є відкрита заява: ознайомитися з текстом та відповідно до Порядку реагування на випадки булінгу скликати комісію. Інформація, зазначена дитиною або її батьками/іншими законними представниками, використовується суто в інтересах дитини. Комісія ухвалює рішення, яких заходів ужити, щоб допомогти учнівству, а також, якщо потрібно, залучає практичного психолога та поліцію.

Якщо є анонімна заява: ознайомитися з текстом та діяти відповідно до наявної інформації. Якщо зазначено клас, у якому трапився булінг, можна провести заняття/тренінг із практичним психологом для цього класу та додатково обговорити з вчителями заходи щодо поліпшення атмосфери в класі.

Якщо клас не зазначено, антибулінгові заходи проводяться для всієї школи. Світова практика протидії булінгу показує, що саме заходи всередині школи дають найкращі результати в протидії цькуванню.

3. Заповнити розділ «Коментарі» в заяві, щоб повідомити поліцію про заплановані та реалізовані кроки щодо вирішення конкретної ситуації.

Через 24 години після створення заяви дитиною чи батьками/іншими представниками вона автоматично відправляється в обласне управління ювенальної поліції, яке залежно від важкості ситуації відреагує згідно з чинним законодавством.

У разі анулювання дитиною заяви керівнику закладу освіти рекомендовано в будь-якому разі повернутися до заяви та залишити коментар: які заходи було вжито, чи припинилися ситуації булінгу. Коментарі можна залишати в довільній формі, головне, щоб працівники поліції могли побачити, що адміністрація закладу відреагувала на звернення дитини.

Звертаємо увагу: якщо заяву подано в інших формах, її не потрібно дублювати в АІКОМ.

Новий інструмент покликаний спростити взаємодію між закладами освіти та поліцією щодо розв'язання проблеми булінгу, а також дати можливість дітям швидко повідомляти, а освітянам швидко реагувати на випадки булінгу.

Т.в.о. директора

Юрій ХАРЛАМОВ